

Internasjonalt informasjonsseminar om Bolognaprosessen

Radisson SAS Hotel Norge – Bergen 27.09.04

KVALITETSUTVIKLING – NORGE I EUROPA

Direktør Oddvar Haugland
NOKUT

Innledning

- NOKUT-europeisk samarbeid om kvalitetssikring i høyere utdanning
 - ENQA (Organisasjonen for kvalitetssikringsorganer i høyere utdanning i Europa)
 - ECA (Samarbeid mellom kvalitetssikringsorganer om akkreditering i Europa)
 - ENIC-NARIC (Fellesorganer for godkjenning av utenlandsk utdanning i Europa)
 - NOQA (Nettverk for kvalitetssikringsorganer i Norden)
- NOKUTs deltagelse i europeisk samarbeid om kvalitetssikring mot Bergen 2005

ENQA's oppdrag

I Berlin kommunikeet av 29.03.03 fikk ENQA i oppdrag i samarbeid med EUA, EURASHE og ESiB å:

- I. Utvikle et omforent sett med standarder, prosedyrer og retningslinjer for kvalitetssikring og utvikling innenfor høyere utdanning i Europa
- II. Undersøke måter å sikre et hensiktsmessig vurderingssystem for kvalitetssikring og/eller akkrediteringsorganer basert på eksterne sakkyndige. Kompetansen i andre kvalitetssikringsorganisasjoner og nettverk må trekkes inn i arbeidet.

I. STANDARDER OG RETNINGSLINJER FOR KVALITETSSIKRING I EUROOPA – FORSLAG FRA EN ARBEIDSGRUPPE I ENQA (AUGUST 2004)

Innledning

- Terminologi – begrepsinnhold
Behov for videre arbeid
- Utvikle ”omforente standarder, prosedyrer og retningslinjer” mellom organisasjoner med forskjellig oppgaver og interesser
- Det primære ansvaret for kvaliteten i høyere utdanning ligger hos institusjonene. Arbeidsgruppen har derfor i denne fasen valgt å prioritere utvikling av en felles forståelse av kvalitet og kvalitetssikring blant høyere utdanningsinstitusjoner i Europa

- Med arbeidsgruppens valg om å ta utgangspunkt i institusjonenes kvalitetssikringsarbeid, vil utforming av detaljerte prosedyrer tilpasset de foreslåtte standardene være institusjonenes oppgave. Forslag til prosedyrer faller derfor bort.
- Standardene skal kunne brukes av alle høyere utdanningsinstitusjoner uansett struktur, funksjon, størrelse eller nasjonalt system for høyere utdanning.
- Standardene er tilpasset "Bologna-systemet" med 3+2+3 (bachelor, master, phd)
- Det foreslås i alt 10 standarder med tilhørende retningslinjer. De siste har til hensikt å forklare betydningen av standardene og understreke de grunnleggende prinsippene for god kvalitet og kvalitetssikring
- Standardene er delt inn i 3 områder:
 1. Intern kvalitetssikring i institusjonene (4 standarder)
 2. Troverdighet og åpenhet i kvalitetssikring (4 standarder)
 3. Studentinvolvering i kvalitetssikring (2 standarder)

- Standardene baserer seg på grunnleggende forutsetninger om verdien av og formålet med kvalitetssikring i høyere utdanning som:
 - Institusjonene har det (primære) ansvaret for kvaliteten på studietilbudene
 - Samfunnets behov for å sikre kvaliteten i høyere utdanning
 - Behovet for å skape effektiv organisering av høyere utdanning
 - Institusjonene må dokumentere hvordan de ivaretar ansvaret sitt for sikring og utvikling av utdanningskvaliteten
 - Betydningen av åpenhet og ekstern innsikt i kvalitetssikringsarbeidet
 - Unngå overregulering

Formål

- Forbedre den høyere utdanningen som er tilgjengelig for studenter i høyere utdanningsinstitusjoner i Europa
- Bidra til institusjonenes utvikling av utdanningskvaliteten
- Bidra til kvalitetssikringsorganenes arbeid
- Gjøre det eksterne kvalitetssikringsarbeidet mer synlig og enklere å forstå

Standardene

1. INTERN KVALITETSSIKRING I INSTITUSJONENE

Standard 1: Kvalitetssikring av utdanningsfunksjoner i høyere utdanning legger vekt på studieplaner, gjennomføring og vurdering av studietilbudene, på ressursbruk og andre aktiviteter som støtter opp om utdanningsvirksomheten.

Standard 2: Kvalitetssikringen er mest effektiv når den foregår nærmest mulig undervisningen og læringen, og når de involverte føler et eierskap til virksomheten.

Standard 3: Kvalitetssikringsprosessene gjør bruk av studentevalueringer for å sikre at de er klare, åpne, relevante og meningsfulle, konsistente og knyttet til det beskrevne læringsutbyttet for den relevante graden.

Standard 4: Kvalitetssikringsprosessene legger vekt på hvordan studietilbudene og studentene får støtte gjennom ulike undervisnings- og læringstiltak og andre relevante infrastrukturelle tjenester.

2. TROVERDIGHET OG ÅPENHET I KVALITETSSIKRING

Standard 5: Kvalitetssikringssystemene skal bidra til kontinuerlige forbedringer av institusjonene og studietilbudene. Prinsippet om kontinuerlig forbedring skal også gjelde for kvalitetssikringssystemene.

Standard 6: Interne systemer for kvalitetssikring fungerer mest effektivt når de er troverdige og åpne, og når det er etablert tiltak for å sikre at de blir brukt på en hensiktsmessig måte og fulgt opp.

Standard 7: Ekstern deltakelse i kvalitetssikringsprosessene medfører åpenhet og et uavhengig perspektiv som gir ekstra tillit til prosessene.

Standard 8: Interne kvalitetssikringsprosesser er effektive når de bygger på realistisk selvinnsikt og deltagelse fra alle relevante personer og grupper.

3. KVALITETSSIKRING OG STUDENTINVOLVERING

Standard 9: Høyere utdanningsinstitusjoner skal gi tydelig informasjon om studietilbudene og sikre at informasjonen er offentlig og blir aktivt spredd.

Standard 10: Effektive kvalitetssikringssystemer har en klar rolle for studentene i vurderingene av studietilbudene de er knyttet til, inkludert de tjenestene som er utformet for å støtte opp om læringen.

Sluttord om standarder

- Dette er første fasen i arbeidet med utvikling av felles standarder og retningslinjer
- Utvikling og etablering av felles standarder for kvalitetssikring byr på mange utfordringer som har med mangfold og nasjonal identitet å gjøre, utvikle tillit til hverandres vurderinger og vedtak til tross for at systemene for høyere utdanning og prosessene er noe forskjellige.

II. EKSTERNT VURDERINGSSYSTEM FOR KVALITETSSKRING OG/ELLER AKKREDITERINGSORGANER - FORSLAG FRA EN ARBEIDSGRUPPE I ENQA

Arbeidsgruppen fikk et bredere mandat enn Berlin-kommunikeet ba om.

■ Mandat

- Revidere de gjeldende medlemsbetingelser i ENQA og utforme en “Code of Good Practice”
- Identifisere relevante interne kvalitetssikringsmekanismer for kvalitetssikringsorganer
- Utvikle modeller for eksterne sykliske undersøkelser (peer review) for organenes virksomhet
- Analysere og gi anbefalinger om ENQA og andre interessenters rolle i overvåking av kvalitetssikringsarbeidet utført av nasjonale og regionale organer

PROSEDYRE FOR SYKLISK VURDERING

- Initiativet til den sykliske vurderingen kan komme fra nasjonale/regionale myndigheter eller fra organet selv. ENQA vil ta initiativ dersom det etter fem år ikke har blitt tatt noe slikt initiativ.
- Uansett om initiativet til vurderingen kommer fra nasjonalt/regionalt hold eller fra organet selv, må det gjøres klart i en rapport i hvilken grad organet oppfyller ENQA-betingelser for medlemskap.
- Vurderingsprosessen vil bli knyttet til det nasjonale/regionale nivået, hvor organet som vurderes kan finansiere og gi sekretariatsbistand til evalueringen.
- Oppfølging av en syklisk vurdering vil være et ansvar for nasjonale/regionale myndigheter eller eierne av organet og av ENQA, som må avgjøre om organet tilfredsstillende medlemsbetingelsene.
- Det er utarbeidet et detaljert forslag til plan for vurderingsprosessen som inneholder mål, organisering, oppnevning av sakkyndige med mandat, selvevaluering prosess, institusjonsbesøk, rapport og oppfølging av vurderingen.

STRUKTUR I EUROPEISK KVALITETSSIKRING - FORSLAG

En europeisk kvalitetssikringskomité

- Siden ministrenes Praha-møte i 2001 har det vært et nært og regulært samarbeid mellom ENQA, EUA, ESiB og EURASHE. Dette samarbeidet har blitt ytterligere styrket etter Berlinmøtet i 2003.
- For å følge opp anbefalingene fra de sykliske vurderingsprosessene, blir det foreslått å etablere en komité på europeisk nivå med representanter for hovedinteressentene i høyere utdanning og kvalitetssikring (European Quality Assurance Comiteé).
- Komiteen skal ikke ha noen formell posisjon ovenfor nasjonale myndigheter eller kvalitetssikringsorganer.

- Komiteens oppgaver antydes å kunne være:
 - Et konsultativt og rådgivende forum for de fire hovedinteressentene ENQA, EUA, ESiB og EURASHE.
 - Foreslå sakkyndige til vurderingskomiteer for kvalitetssikringsorganer
 - Gi kommentarer til rapporter fra evaluering av kvalitetssikringsorganer, og anbefale oppfølging fra ENQA og involverte organer

REGISTER OVER EKSTERNE KVALITETSSIKRINGSORGANER I EUROPA

- ENQA initiativ fra 2003
- Registeret er foreslått å omfatte offentlige, private og profesjonelle kvalitetssikringsorganer som opererer i Europa og internasjonalt.
- Registeret er ment å ivareta interessene til høyere utdanningsinstitusjoner og nasjonale myndigheter, ved å identifisere og informere om profesjonelle og anerkjente kvalitetssikringsorganer utenfor nasjonale og regionale grenser. Dette kan lette godkjenning av ikke-nasjonale grader og gjøre det mulig for institusjonen i større grad å søke evaluering eller akkreditering av organer utenfor landets grenser.

- Registeret kan omfatte organer som er vurdert i forhold til ENQA-kravene for medlemskap, men alle kravene behøver ikke nødvendigvis være oppfylt for å være kvalifisert
- Registeret kan omfatte følgende kategorier:
 - Medlemmer av ENQA, som tilfredsstillter alle standardene
 - Organer som tilfredsstillter alle ENQA's standarder, men som ikke har ønsket å søke medlemskap
 - Organer som har dokumentert at de oppfyller noen, men ikke alle standardene
 - Virkningene av å etablere et slikt register må vurderes nøye. Er det rett å la ENQA få en rolle som kontrollør av andre internasjonale organer? Det kan øke nytten av registeret dersom den Europeiske kvalitetssikringskomiteen, gis en rolle i avgjørelsen av søknader om å bli inkludert i registeret.

THE EUROPEAN CONSORTIUM FOR ACCREDITATION (ECA)

- 13 kvalitetssikringsorganer fra 8 europeiske land. NOKUT er aktivt med og medlem av prosjektstyret
- Prosjekt til 31.12.07
- Formål: Skape grunnlag for gjensidig godkjenning av akkrediteringsvedtak
- Arbeider systematisk med å øke kunnskapen om hverandres systemer inkludert standarder, kriterier og prosedyrer og utvikle Code of Good Practice, samarbeide om felles standarder med vekt på å opprettholde mangfoldet og nasjonal tilknytning, database for akkrediteringsvedtak, assistanse ved oppnevning av sakkyndige m.m.
- ECA arbeider aktivt med innspill til ENQA i Bolognaprosessen til ministerrådsmøtet i Bergen 2005.